

“Het museum van de misdaad”

Een inkijk in de collectie van de gerechtelijke politie

Aangezien een historicus nooit genoeg kan weten, brengt Post Factum in januari 2019 een bezoek aan de tentoonstelling “Museum van de misdaad” in het Stadsmuseum Gent (STAM) om ingewijd te worden in de eigenaardige collectie van de gerechtelijke politie van Gent. Een collectie objecten en documenten die normaal enkel bestemd was voor politieoegen. Deze eigenaardige collectie maakt zeker de rechercheur in je wakker en misschien vinden we wel het Lam Gods terug ...

Een wel heel bijzondere verzameling...

De gerechtelijke politie van Gent bewaart sinds de jaren 1930 een bijzondere verzameling foto's, objecten en dossiers die illustreren hoe misdaden werden opgelost. De collectie werd door de jaren heen opgebouwd in het zogenaamde museum van de misdaad, dat enkel toegankelijk was op uitnodiging of voor politiemensen in opleiding.

Speurders werden er aan de hand van schoolvoorbeelden uit de politionele praktijk getraind in het zoeken naar relevante details, sporen en aanwijzingen om misdrijven zoals vergiftiging, valsmunterij en brandkastkraken op te lossen.

Hoe loste men toen misdaden op?

Na de laatste verhuizing van de gerechtelijke politie verdween de collectie in een depot. Gelukkig besloot het STAM met dit materiaal aan de slag te gaan en het voor iedereen toegankelijk te maken in een tentoonstelling.

De gangbare onderzoekstechnieken die destijds leidden tot het oplossen van misdrijven, worden in kaart gebracht: sporenopname, ballistiek, verhoor van getuigen, reconstructie ... inclusief de rol van wetsdokters en andere experts. Die technieken, geïllustreerd met oorspronkelijk bewijsmateriaal, loodsen je door de tentoonstelling.

De Bossen van Vlaanderen

Bekende en minder bekende moordzaken en diefstallen in de ruime regio rond Gent komen aan bod. Wie heeft er bijvoorbeeld nog nooit gehoord over de moorden van Beernem? Tussen 1915 en 1944 gebeurden daar enkele moorden, waaraan ook onverklaarbare verdwijningen of onverwachte overlijdens werden gekoppeld.

Dat schiep het vermoeden dat er een onderling verband bestond, hetgeen gedurende een aantal decennia in de streek voor beroering zorgde. Het begon met de verdwijning op 25 mei 1915 van jonkheer Henri d'Udekem d'Acoz uit zijn kasteel te Ruddervoorde. De man werd op 2 september 1915 dood teruggevonden, begraven in een bos. Er was ook de moord op Hector De Zutter in 1926, die in 1929 voor het Assisenhof behandeld werd... Die gebeurtenissen lagen reeds aan de basis van de televisiereeks “De Bossen van Vlaanderen” (1991) en de film “Zaak De Zutter” (2016).

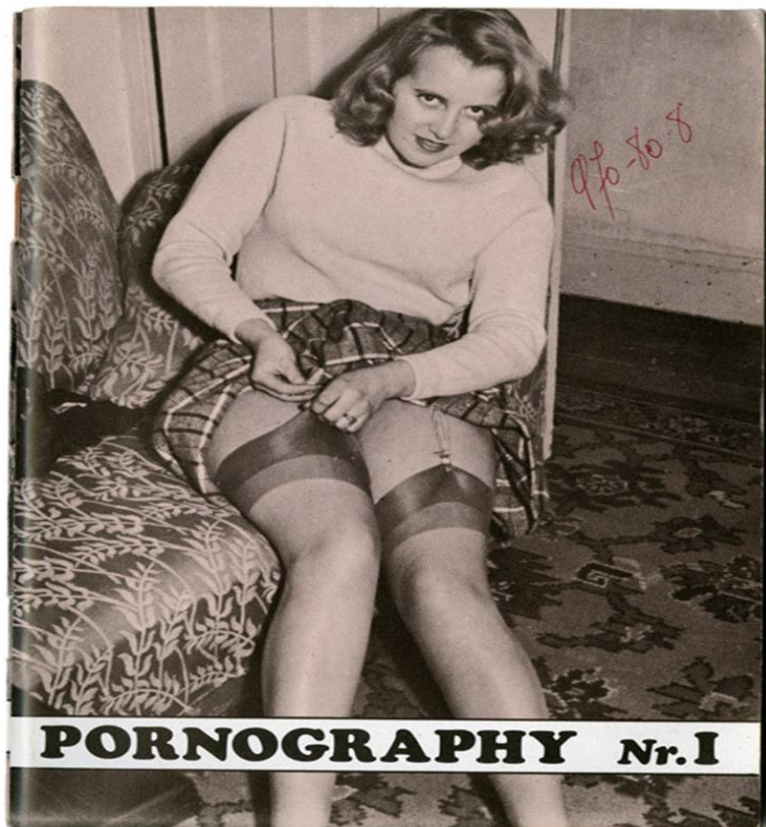

Onzedigheid

Verder ontdek je hoe de gerechtelijke politie van Gent is ontstaan en hoe zij zelf haar ‘criminele’ collectie presenteerde. De kansspelen en ‘onzedelijke’ foto’s in het depot van in beslag genomen verboden goederen tonen hoe bepalend de tijdgeest is voor onze blik op misdaad.

De historicus als speurneus

Historici zijn van nature speurneuzen en soms slagen zij waar politiemensen faalden. Denk maar aan de zaak Julien Lahaut. Die voormalige Belgische politicus en voorzitter van de Kommunistische Partij van België (KPB) werd vermoord een week nadat Boudewijn op 11 augustus 1950 de eed als Koninklijke Prins aflegde. Toen iemand vanuit het halfroond van de Kamer “*Vive la République*” riep, werd dat toegeschreven aan Lahaut. De hypothese was dat Lahaut om die reden werd vermoord. Het gerechtelijk onderzoek naar zijn dood leverde niets op.

Verschillende historici bogen zich over de kwestie. In 2008 vroeg de Belgische Senaat zelfs om een onderzoeksopdracht naar de moord en het verloop van het gerechtelijk onderzoek. In 2015 stelden de historici Emmanuel Gérard, Widukind de Ridder en Françoise Muller hun resultaten voor. Daaruit bleek dat de moord werd gepleegd door een anticommunistische inlichtingen- en actiedienst en dat er dus slechts onrechtstreeks een link was met de Koningskwestie en de kreet “*Vive la République!*”

Gérard en zijn team kwamen tot spectaculaire vaststellingen. Ze legden het hele raderwerk rond de moordenaars bloot, inbegrepen hun contacten in de wereld van het gerecht en de politiediensten, hun politieke beschermheren en hun sponsors uit de Belgische *haute finance*. Dat netwerk had ervoor gezorgd dat het gerechtelijk onderzoek naar de moord op Lahaut indertijd even discreet als vakkundig werd gesaboteerd. Hoe was dat mogelijk?

Historici zijn niet gebonden aan strikte procedures, aan verjaringstermijnen ... Men kan hen niet verbieden andere bronnen aan te snijden dan die die in een gerechtsdossier zitten en het onderzoek open te trekken. Het is daarbij wel handig om te weten hoe de toenmalige onderzoeken gevoerd moesten worden, welke onderzoeksmethoden gebruikt werden.

Staatsveiligheid

Het is dan ook interessant om weten dat er in het kader van deze tentoonstelling ook twee wetenschappelijke inventarissen van de archieven van de gerechtelijke politie van Antwerpen en van Gent verschijnen. Die archieven (1919-2000) bevatten niet alleen onderzoeksdossiers i.v.m. gemeenrecht (moord, doodslag, drugs, bedrieglijke bankbreuk enz.). Bepaalde afdelingen binnen de brigades van Antwerpen en Gent hielden ook een uitgebreide documentatie bij over zaken m.b.t. de openbare veiligheid en de staatsveiligheid: stakingen, betogingen, wapensmokkel, bomaanslagen, sabotage van schepen, communistische en anticommunistische bewegingen, joodse organisaties, Vlaams-nationalistische agitatie, collaboratie en repressie, oorlogsmisdaden, diamantsmokkel, vreemdelingen, terrorisme, enz. Die archieven bevatten dus een schat aan informatie voor historici, criminologen en onderzoeksjournalisten.

Carine De Vos